

Szakmai tevékenység bemutatója

Kusz Veronika

Bemutakozás

Kusz Veronika (1980) zenetörténész, a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet tudományos főmunkatársa, az Intézet 20–21. Századi Magyar Zenei Archívum Dohnányi-gyűjteményének kurátora.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán zenetudományi szakon diplomázott, doktori fokozatát 2010-ben védte meg ugyanitt. 2005–2006-ban Fulbright-ösztöndíjjal Dohnányi Ernő amerikai hagyatékában kutatott, később (2014–2015-ben) nagy szerepet játszott a hagyaték Magyarországra kerülésében. Számos ösztöndíj nyertese: háromszor részesült Kodály-ösztöndíjban (2005, 2007, 2008), kétszer Bolyai János Kutatási Ösztöndíjban (2015–2018, 2019–2022), háromszor az Új Nemzeti Kiválóság Program ösztöndíjában (2020, 2022, 2023). 2023/24-ben elnyerte az MMA Tagozati Ösztöndíját. 2016-ban Akadémiai Ifjúsági Díjjal (MTA), 2019-ben pedig Kroó György-plakettal (MZZT) és Bolyai-plakettal (MTA Bolyai Kuratórium) tüntették ki. 2010 óta a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem doktori iskolájában oktató és témavezető. 2021-ben a Magyar Tudományos Akadémia Közgyűlésének plenáris előadója volt.

Száznál is több publikáció szerzője; tanulmányai jelentek többek közt olyan meg olyan neves nemzetközi folyóiratokban, mint az *American Music* (2014) és a *Notes* (2017). Előadást tartott számos haza (budapesti és vidéki), továbbá több nemzetközi tudományos konferencián (külföldön többek között: Liverpool, 2013, Maynooth/Dublin, 2015, Los Angeles, 2023, Graz, 2023, Helsinki, 2024). Kötetei közül kiemelkedik angol nyelvű monográfiája, *A Wayfaring Stranger. Ernst von Dohnányi's American Years*, amelyet a nagy presztízsű University of California Press Richard Taruskin sorozatában jelentetett meg 2020-ban. További kötetei: *Járdányi Pál* (kismonográfia, Mágus / BMC, 2003/2016), *Dohnányi amerikai évei* (Rózsavölgyi, 2015), *The Last Romantic: Dohnányi's American Concert Recordings* (CD, Rózsavölgyi, 2017), *Dohnányi Ernő: Válogatott írások és nyilatkozatok* (Rózsavölgyi, 2020), *“Mesterem emlékének”. Vázsonyi Bálint és az első Dohnányi-monográfia* (BTK, 2022).

Következő, James A. Grymesszal közös Dohnányi-kötetét az Oxford University Press fogadta be (várható megjelenése: 2024. ősz). Emellett Weiner Leóról szóló kismonográfián és tanulmányokon, továbbá Dohnányi leveleinek közreadásán dolgozik.

Tudományometriai adatok

(forrás: MTMT 2024. március 19.)

MTMT közlemény és idéző összefoglaló táblázat				
Kusz Veronika adatai (2024.03.19)				
Közlemény típusok	Száma		Hivatkozások 1	
	Összes	Részletezve	Független	Összes
Tudományos közlemények				
I. Tudományos folyóiratcikk	37	---	---	---
külföldi kiadású szakfolyóiratban idegen nyelven	---	2	3	3
külföldi kiadású szakfolyóiratban magyar nyelven	---	0	0	0
hazai kiadású szakfolyóiratban idegen nyelven	---	4	2	2
hazai kiadású szakfolyóiratban magyar nyelven	---	31	22	22
II. Könyvek	11	---	---	---
a) Könyv, szerzőként	8	---	---	---
idegen nyelvű	---	4	10	10
magyar nyelvű	---	4	54	54
b) Könyv, szerkesztőként²	3	---	---	---
idegen nyelvű	---	1	---	---
magyar nyelvű	---	2	---	---
III. Könyvrészlet	24	---	---	---
idegen nyelvű	---	5	4	4
magyar nyelvű	---	19	22	22
IV. Konferenciaközlemény folyóiratban vagy konferenciakötetben	1	---	---	---
idegen nyelvű	---	0	0	0
magyar nyelvű	---	1	0	0
Közlemények összesen (I.-IV.)	73	---	117	117
Absztrakt³	0	---	0	0
Kutatási adat	0	---	0	0
További tudományos művek⁴	17	---	14	14
Összes tudományos közlemény	90	---	131	131

Hirsch index⁵	6	---	---	---
Oktatási művek	0	---	---	---
Felsőoktatási művek	0	---	---	---
Felsőoktatási tankönyv idegen nyelvű	---	0	0	0
Felsőoktatási tankönyv magyar nyelvű	---	0	0	0
Felsőoktatási tankönyv része idegen nyelven	---	0	0	0
Felsőoktatási tankönyv része magyar nyelven	---	0	0	0
Oktatási anyag	0	---	0	0
Olthalmi formák	0	---	0	0
Alkotás	0	---	0	0
Ismeretterjesztő művek	50	---	---	---
Folyóiratcikk	---	46	0	0
Könyvek	---	0	0	0
További ismeretterjesztő művek	---	4	1	1
Közérdekű vagy nem besorolt művek⁶	6	---	0	0
További közlemények⁷	0	---	0	0
Egyéb szerzőség⁸	1	---	0	0
Idézők szerkesztett művekre	---	---	2	2
Idézők disszertációban, egyéb típusban	---	---	14	14
Összes közlemény és összes idézőik	147	---	148	148

A legfontosabb publikációk bemutatása

◆ *Dohnányi amerikai évei* (Budapest: Rózsavölgyi és Társa, 2015). 360 p.

[Kusz Veronika](#)

Dohnányi amerikai évei

MUSICA SCIENTIA

 Könyv

[Rózsavölgyi És Társa](#) | 2015 | magyar nyelvű | keménytető | 360 oldal

1948. március 10-én a hetvenéves Dohnányi Ernő hajóra szállt Genovában, s végleg maga mögött hagyta Európát. Másfél évet töltött Argentínában, majd reményeiben csalatkozva az Egyesült Államokba költözött. Itt élt 1960-ban bekövetkezett haláláig, a floridai Tallahassee-ben. A Zeneakadémia volt főigazgatója, a Filharmóniai Társaság egykori elnökhelyettese, a Magyar Rádió leköszönt zenei vezetője, a legendás zongoravirtuóz, a magyar zenei élet valaha oly befolyásos alakja egy vidéki, amerikai kisváros egyetemi tanáraként fejezte be pályafutását. Dohnányi különleges életútjának utolsó szakaszát mutatja be Kusz Veronika monográfiája, amely korábban feldolgozatlan források széles körére épít, s számos Dohnányival kapcsolatos sztereotípiát gondol újra. Bepillantást nyerhetünk korábban publikálatlan fotók révén szó szerint is a tanár, a zongoraművész, a zeneszerző és a családfő mindennapjaiba, szó esik az emigráció nehézségeiről, a Dohnányit ért politikai vádakról, az elszigeteltségről, a zeneszerző esztétikai dilemmáiról, s persze a többkevesebb intenzitással az utolsó pillanatig zajló kompozíciós munkáról. Kusz Veronika a zeneszerző életének érzékletes bemutatásán túl zenetörténeti kontextusba helyezi és részletesen elemzi nem egy esetben a szakirodalomban elsőként az amerikai időszakban keletkezett műveket. A kötet a 20. század egyik legjelentősebb magyar muzsikusa iránt érdeklődő átlagolvasó számára ugyanolyan izgalmakat kínál, mint a Dohnányi zenéje iránt érdeklődő zenésztársadalomnak. Kusz Veronika (1980) zenetörténész, zenekritikus, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének tudományos munkatársa.

Ilona és a növendék aligátor

Dohnányi egyik kedves madarával

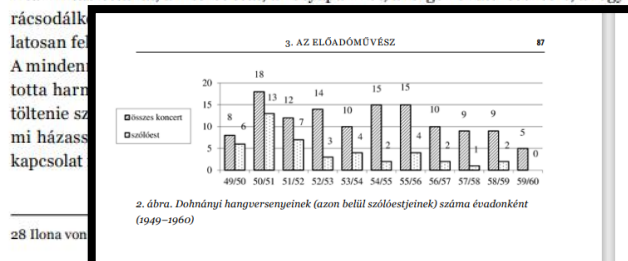
S hogy mi más szerzett az idős Dohnányinak örömet szabadidejében? Csakis Ilona leveleiből tudjuk például, hogy szeretett sokáig aludni, ágyban olvasni és ott reggelizni; kedvelte a regényeket, például Dickenset; szeretett finom ételeket enni (különösen a mákos édességekért rajongott), és nagyon szomorúvá tette, ha nagy ritkán diétáznia kellett. Az amerikai civilizáció vívmányai közül Ilona rendszeresen említi a rendkívül praktikus mirelit zöldségeket és gyümölcsöket, a félkész ételeket (Ernö persze jobban szereti a frissest – tudjuk meg tőle –, sőt az a véleménye, hogy a túl sok konzervétel fogyasztása miatt oly gyakoriak az amerikaiaknál a rákos megbetegedések). Az európai emigránsok sokszor örvendeztek még a rengeteg gépnek (a mosó- és mosogatógépek, a légkondicionálásnak, az automata kazánnak, a konyhai kisgépeknek), de izgalmasnak találták például a vitamintablettákat, a felyeres teát, a kutyapanziót, a forgó vonatüléseket is, ahogy

Dohnányiék Wakulla Springsen Julius (jobbra) és Christoph von Dohnányi (balra) társaságában

fényes fotók tanúsága szerint a külső szemlélté számára is úgy tűnik: Dohnányit gyermekévein kívül talán soha nem vette körül olyan bensőséges családi légkör, mint Tallahassee-ben – a családi harmónia így tehát alapvetően fontos motívuma lett az emigrációs éveknél.

ANYAGI KORLÁTOK – KAPCSOLATI TŐKE

2. ábra. Dohnányi hangversenyeinek (azon belül szólóestjeinek) száma évadonként (1949–1960)

28 Ilona von

fellépései kerültek előtérbe. A koncertek időrendi eloszlása nagyjából kiegyensúlyozott. A 10–12-es átlagolt mindössze két évad től markánsan: az 1950/1951-es szezon, mely 18 hangversenyyel a legaktívabb volt (ha a nem amerikai földön megrendezett fellépéseket is számba vesszük, akkor az 1955/1956-os évad említendő mellett) (2. ábra). A típusokat is tekintve véve már kevésbé egyenletesek az arányok, főleg ami a szólóhangversenyeket illeti. Dohnányi ugyanis az első években abszolút és relatív értelemben is több önálló estet adott. Ennek oka lehetett, hogy az időzős művész számára egyre megterhelőbb volt a szolistaaként való fellépés, illetve hogy – mint az Tallahassee-i szólóestjei esetében feltételezhető – ugyanazon a helyszínen nem akarta ismételni programját.

A rendelkezésünkre álló adatok szerint Dohnányi 45 amerikai szólóestjén összesen 75 különböző kompozíciót tűzött programjára (a művek listáját lásd a 4. függelékben). Érdekes azonban, hogy Athensben, ahol a legtöbb szólóestet adta (12-t), s ehhez összességében több műsorszámot kellett választania, mint ahány tételből amerikai repertoárja állt, annak mégis csupán háromnegyedét szólaltatta meg. Világos tehát, hogy Dohnányi határozott különbséget tett repertoárjának egyes tetelei közt, s voltak, amelyek sokkal szívesebben játszott. Befolyásolhatta és szűkíthette műsorát az a tény is, hogy programját meghatározott elvek szerint építette fel, így a variációs lehetőségek száma nem volt végtelen. Az alábbiakban e megállapítások mentén tekintem át zongorahangversenyi műsorát. Dohnányi összesen mintegy 320-szor választott repertoárjából a koncertek során, ami közel egyenletes eloszlás esetén azt jelentené, hogy egy darab átlagosan 4-szer szólalt meg. A valóságban azonban ezek az értékek sokkal jobban szóródnak: 18 olyan kompozíció volt – tehát az összes mintegy negyede –, amely egyetlen-szer hangzott el, azaz műsorra tűzése esetlegesen mondható; míg számos

Mű szerzője és címe	Hány alkalommal műsoron
Schubert–Dohnányi: Valzer nobiles op. 15	15
Dohnányi: Ruzsika hungarica – Adagio op. 32/6	13
Dohnányi: Pastorale op. 15	13
Dohnányi: Hat zongorasoraból op. 41	12
Liszt: Magyar rapszódia no. 13 LW A132	12
Chopin: Az-élr impromptu op. 29	10
Dohnányi: Burletta op. 44/7	10
Bach: Kromatikus fantázia és fuga BWV 993	9
Beethoven: C-dúr szonáta op. 53	9
Dohnányi: Nektár, Cats on the Roof op. 44/2	9
Beethoven: c-moll szonáta op. 13	9
Brahms: Ez-élr rapszódia op. 119/4	8
Chopin: F-dúr impromptu op. 36	8
Chopin: H-dúr naktim op. 62/1	8
Haydn: F-moll variációk Hob. XVI:6	8

3. ábra. A leggyakrabban játszott zongoradarabok Dohnányi amerikai repertoárján

5 A programban fel nem tüntetett, lényegesen ritkásszámkörű előzők a sajátból értesülünk (a koncertek mintegy ötöde esetében), de ezeket esetlegességük miatt a statisztikán nem tartalmaztuk. Az áttekintett kritikaiban szereplő riadások közt egyetlen kivétellel (induló a Humoreskókból, op. 37/1) csupa olyan darab szerepel, ami egyébként is Dohnányi amerikai repertoárján volt (például Chopin cisz-moll keringője, Beethoven Andante Favorija, Liszt 13. rapszódiaja).

6 A 45 szólóhangverseny közül mindössze két olyan volt, amelyen nem hangzott el Beethoven-kompozíció: 1950. március 24–26. Athensben (5. koncert) és 1951. február 13–14. Lawrence-ben (12. koncert). Előbbiben a Beethoven-blokkot Schumann Szólaművészet című előzetesével, utóbbi pedig

zöldtette az FSU az 1949/1950-es tanév 9. április 8-i levelében ugyan még 7000 nyári tanítás bére is benne foglaltatott. Nevezett jövedelemről a dékán a követ-

remről, 1949. július 6. (FSU Dohnányi).

8, 1949. április 8. (FSU Dohnányi).

tetést adjon a melódiaának? Ez nem valószínű, tekintve, hogy a szerző a dallam

négy ütemet alaposabban megket tartalmaz. A mű tematikus A következő elemekből áll: egy tívum, 1. ütem), egy nyolcadoló, ve egy, az ütemhatáron álló, ka E három motívum és variációk nyos szakaszai teljes egészében állja a szerző:

ad (lásd a 2–3. ütem vi-

szabb hangérték vagy egy ötívum és a 16. ütem kap-

tükörfordítása; lásd az

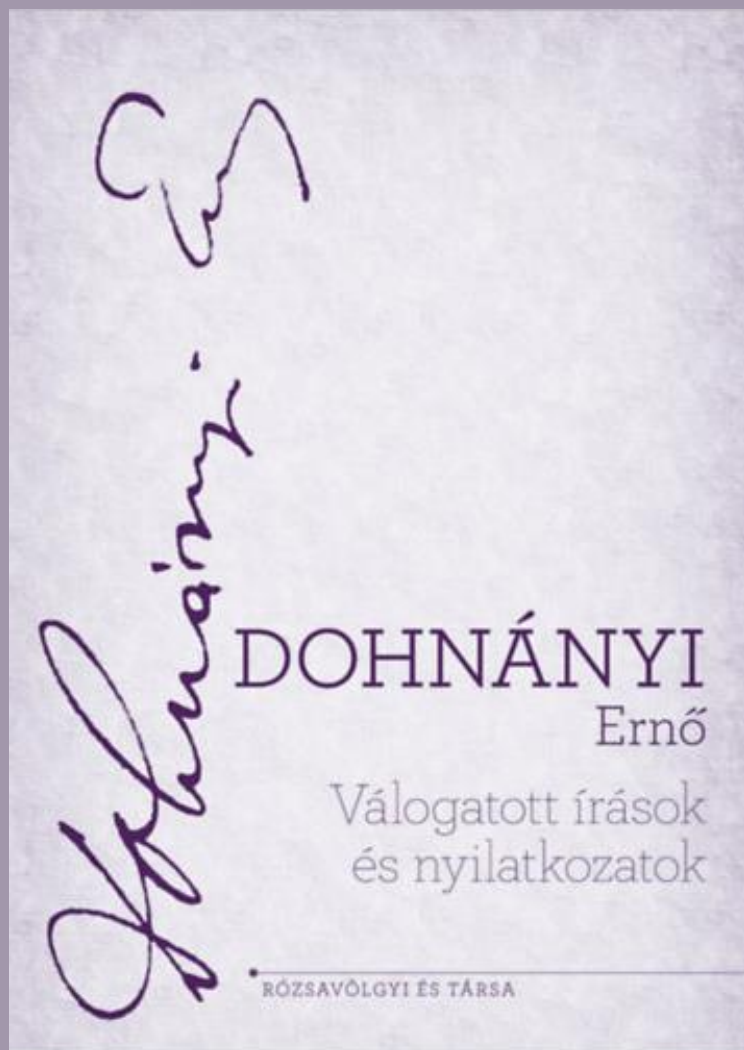
gjenését a darab elején, míg a gzi. A 9. ábra IV. szintje a teljes l részletesen végigbongészniünk entő, de legalábbis távolról sem

2/4) váltja egymást, általában eghosszabb taktust illeti, Dohakt, nem osztható, „nem feldan ütemmutató legfeljebb három 43–45. és 120–122. ütem), de itán (kilenc alkalommal fordul nyság azonban korántsem esetaktusok tervszerűen felépített

nyar hangzsvilágától eltávolonányi ugyanis ezt a dallamot is te le (20.a kotta). Vajon csupán révéen valamiféle izgalmas lük-

21. kotta. A Burletta elemeinek rokonsági rendszere

◆ *Dohnányi Ernő: Válogatott írások és nyilatkozatok* (közr.) (Budapest: Rózsavölgyi és Társa, 2020).
560 p.

BEVEZETÉS

*„Sokat tudnék írni magamról,
de egyáltalán nem ambicionálom az írást.”*
(Dohnányi Ernő)¹

Dohnányi Ernő (1877–1960) írásos életműve sem mennyiségében, sem tartalmában nem fogható pályatársai, mindenekelőtt Bartók Béla és Kodály Zoltán ilyen munkásságához, hiszen egyfelől igen ritkán nyilvánult meg önmagáról, zeneműveinek háttéréről vagy általában zeneszerzői poétikájáról, másfelől jelentékeny zenetudományi, népzene tudományi vagy zenekritikai munkássága sincs. Mégis: szerteágazó tevékenységének köszönhetően, hosszú élete során Dohnányi számos olyan szöveget írt, amelyek általános zenetörténeti vagy zeneélet-történeti szempontból jelentősnek mondhatók. Emellett igen tanulságosak a különféle minőségében, azaz zeneszerzőként, előadóként, pedagógusként vagy intézményvezetőként – az Országos Királyi Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola [a továbbiakban: Zeneakadémia] főigazgatójaként (1934–1941/43), a Filharmóniai Társaság elnökkarnagyaként (1919–1944) és a Magyar Rádió Zenei Osztályának vezetőjeként (1931–1944) – tett nyilatkozatai és interjúi is. Kötetünk mindezen szövegek összegyűjtését és magyarázó jegyzetekkel ellátott közreadását tűzte ki céljául, azzal a meggyőződéssel, hogy megismerésük jelentősen segítheti Dohnányi magyar zeneéletbeli jelentőségének értékelését, zenei életműve megértését,

illetve a személyét övező politikai szóbeszéd megítélését – hogy csak a legkézenfekvőbb példákat említsük. A dokumentumok közzététele és első interpretációja így tehát alapvető forrásként szolgálhat az 1944-es emigrációját követően évtizedekig mellőzött komponista zenetörténeti helyének kijelölésekor.

TARTALOM

Köszönetnyilvánítás
Rövidítések jegyzéke
Bevezetés

I. ÍRÁSOK

I.A. Önmagáról

1. Önéletrajz (1906 k.)
2. „Emlékkönyvből. Rádióelőadás” (1944)
3. 80. születésnapja visszaemlékezése – rádióelőadás (1957)

I.B. Saját és mások műveiről

1. Lista a fiatalkori kompozíciókról [1896]
2. Nyílt levél *A vajda tornya* szövegkönyvéről (1922)
3. „Magyarország olthatatlan zeneszeretete” (1926)
4. Ajánlás a Greguss-érmére (1935)
5. Szerzői műismertető a *Suite en valse*-ről (op. 39) (1943)
6. „A romantika Beethoven zongoraszonátáiban” (1948/1955)
7. A szonátaforma (előadás-vázlat) [1950 k.]
8. Szerzői műismertető az *Amerikai rapszodiáról* (1954)
9. Szerzői műismertető a *Stabat Mater*ről (1956)
10. Levél Peter Andryhoz (1956)
11. Levél Donald Fergusonhoz (1957)
12. „Zeneművek” [1958 k.]

I.C. Kotta- és könyvelőszók

1. J. S. Bach: *Kis prelúdiumok zongorára*

2. Dohnányi: *A legfontosabb ujjgyakorlatok a biztos technika elsajátítására* (1929)
3. Cramer: *Válogatott tanulmányok I–II.* (átd. és közr. Dohnányi) (1931)
4. „A Magyar Muzsika megindulásához”, *Magyar Muzsika* (1935)
5. Molnár (szerk.): *A magyar muzsika könyve* (1936)
6. Salaczné Zachár: *Két szív összedobban...* (1940)
7. Dr. Vámosi Nagy: *Az opera születése a dráma szelleméből* (1944)
8. Dohnányi: *Tizenkét rövid etűd haladó zongoristák részére* (1953)

I.D. Zeneakadémiai és általános pedagógiai tevékenység

1. Zeneakadémiai reformtervezet (1927)
- 1b. Jegyzetek a zeneakadémiai reformtervezetéről
2. Tananyag-tervezet a zongora főtárgy számára
3. „Szabadság[ot] a zeneoktatási módszerek tekintetében”
4. Zeneakadémiai tanévnyitó beszéd (1927)
5. Zeneakadémiai tanévnyitó beszéd (1928)
6. Előterjesztés az Egyházzenei tanács számára
7. Zeneakadémiai tanévzáró beszéd (1928)
8. Előterjesztés a gimnáziumi ének- és zenekari tantervről
9. Zeneakadémiai tanévzáró beszéd (1929)
10. „Lapról olvasás”, zongorajátékokhoz
11. Levél Karl Kuersteinerhez (1948)

I.E. Zeneéletről, politikáról

1. Tanúvallomás Kodály mellett (1935)
2. „Kerner István jubileumára” (1935)
3. „A jövő évad műsoráról” (1935)
4. „A jövő évad műsoráról” (1935)

I.B. SAJÁT ÉS MÁSOK MŰVEIRŐL 107

- kumentum korábbi publikációja: Gádor Ágnes – Szirányi Gábor, „Dohnányi Ernő iratok a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem levéltárában. I. rész: 1927–38”, in *Dohnányi Évkönyv 2003*, 327–388, ide: 349–350. A dokumentum „pro domo” [bizalmas] felirattal felsorolja Bartók műveit a kérdéses időszakból, illetve a 2. zongoraverseny előadási adatait. A zeneakadémiai irattár ugyan több, hasonló ajánló levelet megőrzött (például Waldbauer Imre, Alfred Cortot, Schiffer Adolf esetében, lásd: Gádor–Szirányi, 340, 342–343, illetve 345), de ezek (újra)közlése alapvetően nem tartozott az íráskötet célkitűzései közé – jelen esetben az ajánlott személye, Bartók Béla miatt tettem kivételt.
2. A Kisfaludy Társaság hatévkenként zenei alkotást tüntetett ki díjjal, melyet korábban – az új magyar zene híveinek elégedettségére – Hubay Jenő, Szendy Árpád, majd Dohnányi nyertek el. Amint a Kisfaludy Társaság 1935. szeptember 6-i leveléből is kiderül (lásd: Gádor–Szirányi, 347), ügyrendjük értelmében a Zeneművészeti Főiskola tanári karának is ajánlási joga volt. A Társaság végül nem vette figyelembe a Dohnányi által jegyzett ajánlást és egy 25 évvel korábbi Bartók-műre, az 1. zenekari szvitre adta oda a Greguss-díjat mélyen megsértve ezzel a zeneszerzőt. Lásd: Tallián Tibor, *Bartók Béla* (2. kiadás, Budapest: Rózsavölgyi és Társa, 2016), 284.
 3. Kentner Lajos (1905–1987) magyar származású, később Nagy-Britanniában élő zongoraművész, a Dohnányi által szervezett első Liszt Ferenc Nemzetközi Zongoraverseny (1933) 3. helyezetteje.
 4. A mű bemutatójára valójában Frankfurtban került sor 1933. január 23-án. Dohnányi itt az 1933. június 2-i Pesti Vigadóban tartott koncertre utal, melyen Otto Klemperer vezényelt és amit a „Budapesti Hangversenyzenekar bécsi hangversenyének főpróbája”-ként hirdettek.
 5. 1933. június 7.

5.

SZERZŐI MŰISMERTETŐ A SUITE EN VALSE-RŐL (OP. 39)

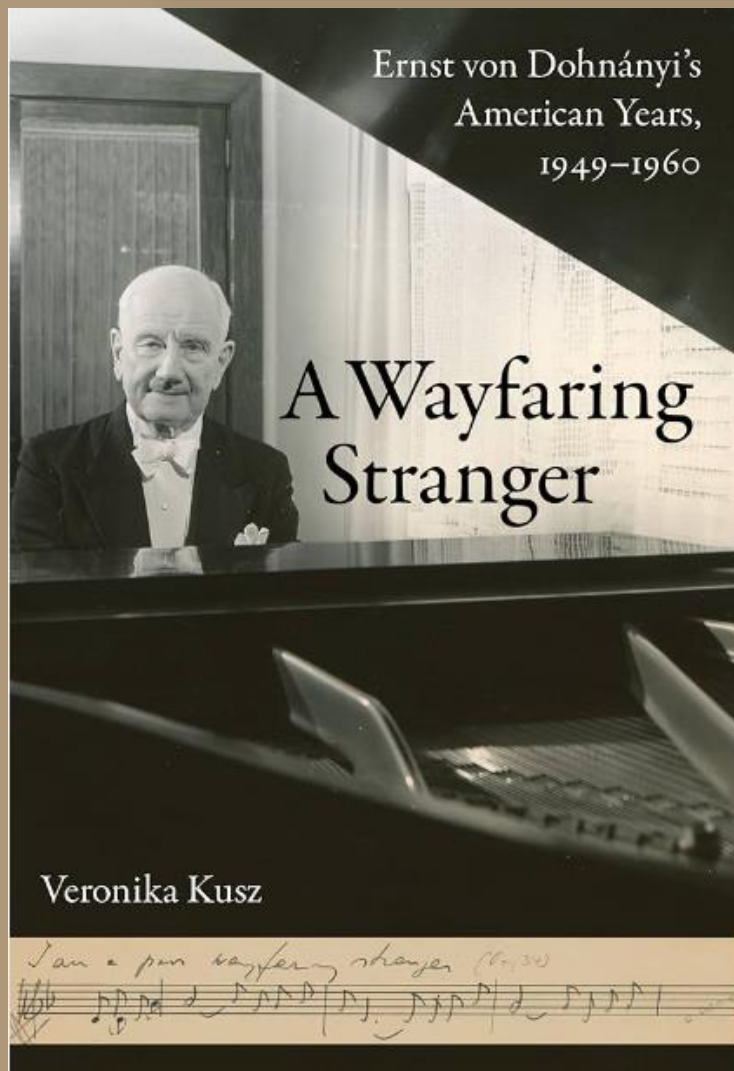
(1943. december 10.)¹

A négytételű szvit csupa keringőből áll és nem akar mást, mint szó-rakoztatni, felvidítani. Sok magyarázatra nincs szükség. Az első keringő – „Valse symphonique” –, mint a címe is jelzi, a szimfóniák első tételének szokásos formájában, tehát szonátaformában készült. Teljesen szabályos: főtéma, melléktéma, zárótéma, kidolgozás, visszatérés, kóda. A második keringő [„Valse sentimentale”] lassú, formája dalforma. A harmadik [„Valse boiteuse”] a scherzo helyét tölti be és „sántít”, mert a 3/4-es ütem 2/4-es ütemmel váltakozik benne. Az utolsó tétel [„Valse de fête”] pedig a bécsi keringők (Lanner, Strauss) formáját tükrözi vissza: több kisebb és lezárt keringőből áll, hosszabb bevezetéssel és kódával.

¹ Magyar nyelvű szerzői műismertető. Jelen közreadás forrása: a programfüzetben (kisnyomtatványban) közölt szöveg; pontos bibliográfiai adatai: *Filharmonia Műsora 1943–44. évad III.*, szerkesztő nélkül [Csuka Béla?] (1943. december 10.), 5. A műismertető a zenekari változat bemutatójához készült; a műnek utóbb kézzongorás (op. 39a, 1945), harmadik tételének pedig szóló zongorás (39b, 1947) átírata is született.

◆ *A Wayfaring Stranger: Ernst von Dohnányi's American Years, 1949–1960* (Oakland, CA: University of California Press, 2020). 240 p. = *California Studies in 20th-Century Music* (Richard Taruskin, sorozatszerk.).

UNIVERSITY of CALIFORNIA PRESS

Disciplines > Music > Composers

Disciplines ▾ Courses Products ▾ Resources Support Us About

A Wayfaring Stranger

Ernst von Dohnányi's American Years, 1949-1960

by Veronika Kusz (Author), Brian McLean (Translator)

January 2020
First Edition

Hardcover \$70.00, £59.00	eBook \$70.00, £59.00
------------------------------	--------------------------

SERIES
California Studies in 20th-Century Music

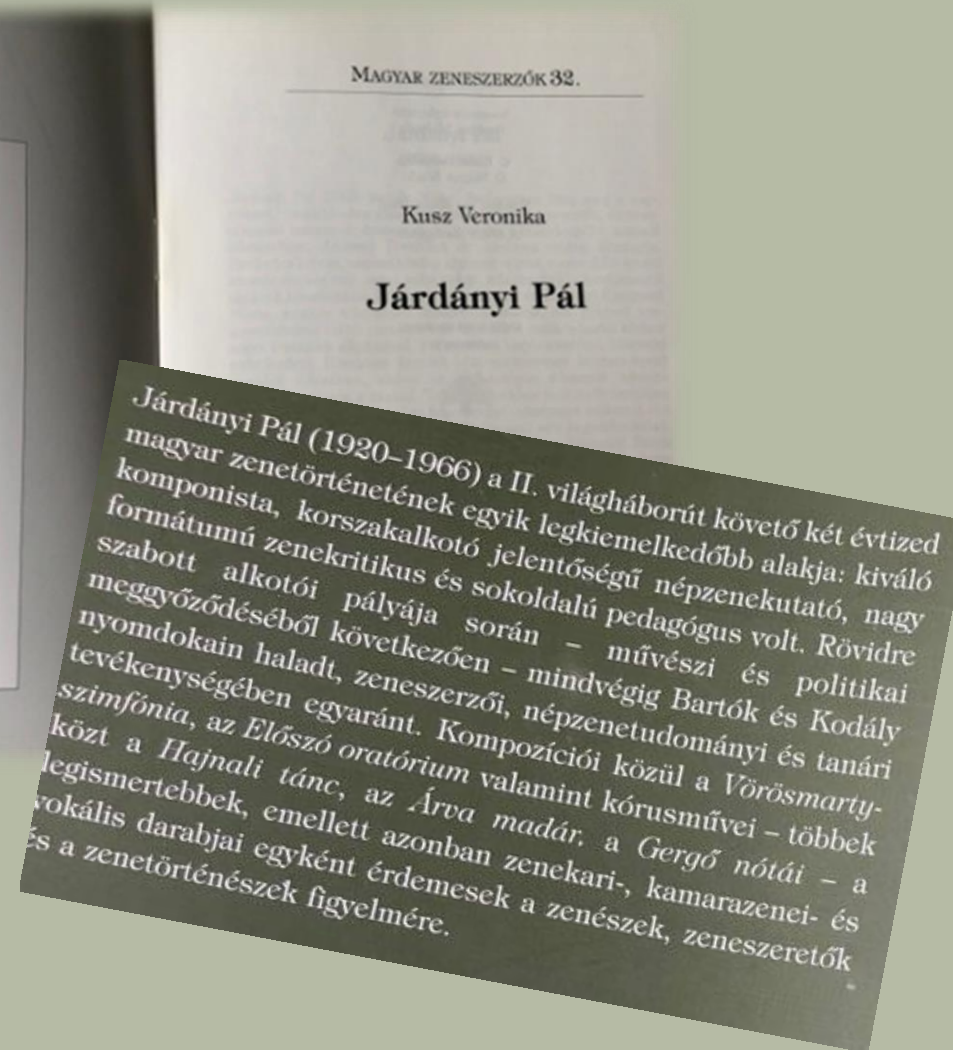
ENDOWMENTS
Roth Family Foundation Imprint in Music

TITLE DETAILS
Rights: Available worldwide
Pages: 264
ISBN: 9780520301832
Trim Size: 6 x 9
Illustrations: 27 music examples, 10 photographs, 5 charts

Download cover image >
Create a flier for this title >

Google Preview

♦ *Járdányi Pál* (Budapest: Mágus, 2004; 2. [revideált] kiadás: Budapest: Budapest Music Center, 2016).
32 p. = *Magyar zeneszerzők* (Berlász Melinda, sorozatszerk.).

◆ „Mesterem emlékének” – Vázsonyi Bálint és az első Dohnányi-monográfia (Budapest: BTK Zenetudományi Intézet, 2022), 47 p. = *Musicologia Hungarica* (Dalos Anna, sorozatszerk.).

Kusz Veronika

„MESTEREM EMLÉKÉNEK”

Vázsonyi Bálint és az első Dohnányi-monográfia

Berlász Melinda 80. születésnapjára

izött műsorára Bartók-művet az emignátát két zongorára és ütőhangszerek zongorázta.¹ Ez önmagában aligha gtévesztő módon számos Bartók-zonyszerűen játszott pályatársától.² Bartók-ök, köztük bemutatók voltak jelentősek, karnagyaként vezényelt. Ezúttal azon-1957. január 15-i produkció, amelyen ező kollégája, Kilényi Edward és John U) ütő és zeneszerzés szakos hallgatói nűsorba illeszkedett, és speciális alkattott 1956-ban hazájukból elmenekült sta pedig, aki a sikeres jótékonyági beiratkozhatott a floridai egyetemre, örő Dohnányi-kutató és -monográfus esen egyértelmű, hogy kifejezetten az o megkeresésére reagált-e Dohnányi nyen tevőlegesen, vagy általában akart segíteni,³ de az tény, több olyan levél is található a hagyatékban, amelynek fel-

5

6

adóját – Vázsonyihoz hasonló, disszidens fiatal zenészeket – viszont egyáltalán nem bízta.⁴ Megérzése, ha volt ilyen, mindenesetre helyesnek bizonyult: bár csak egy évig dolgozhattak együtt, Vázsonyi Bálint élete jelentős részét „mestere emlékének” szentelte – így szól könyvének ajánlása is.⁵ Nála többet senki nem tett Dohnányi életművének megismertetéséért, 1971-ben megjelent monográfiája pedig meghatározóan alakította az utókor Dohnányi-képét. A kötet keletkezés-története, számos problémája és fogadtatása ma már szintén a Dohnányi-recepció komplikált történetének lapjaira tartozik. A háborús bűnösséggel vádolt, emigrációban elhunyt zenei fenomén első életrajzának keletkezéstörténete azonban nemcsak a szakterület kutatói számára szolgál információkkal, de a hazai zenei historiográfiának és az 1960-as évek magyar kulturális politikájának is tanulságos fejezete.

VÁZSONYI BÁLINT SZÍNRELÉPÉSE

Dohnányi 1944 novemberében hagyta el Magyarországot, a dokumentum pedig, mely az ellene indított hivatalos eljárás megszüntetéséről, azaz lényegében politikai tisztázásáról szól, 1949. július 30-án kelt.⁶ Mégis, amikor több mint fél évszázaddal később, 2002-ben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma az MTA Zenetudományi Intézetében megalapította a Dohnányi Archívumot, a híradásokban joggal minősíthették a zeneszerző személyét és életművét teljesen elfeledettnek, a rá vonatkozó kutatások elmaradását pedig évtizedes mulasztásnak.⁷ Azt ugyanakkor nem állíthatjuk, hogy a Dohnányi távozása és az ezredforduló közt eltelt, közel hatvan év egyformán eseménytelenül zajlott volna. Az évtizedek előrehaladtával némi élénkülés volt tapasztalható a Dohnányi-recepció terén, ami

További tevékenységek, eredmények

Plenáris előadás a Magyar Tudományos Akadémia 194. közgyűlésén (2021. május 5.)

MTA MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

f y c KAPCSOLAT ENGLISH

MTA KÖZTESTÜLET KUTATÁS PÁLYÁZATOK ALUMNI MTÜ WSF

Címdoldal > Az MTA 194. közgyűlése > Nagy hálózatok és Dohnányi – Tudományos előadások...

Az MTA 194. közgyűlése

PROGRAMFÜZET

Nagy hálózatok és Dohnányi – Tudományos előadások és koncert a közgyűlésen

Az MTA 194. közgyűlésének második napján Lovász László matematikus és Kusz Veronika zenetörténész tartott előadást. A két előadás, illetve az azt követő koncert felvétele most megnézhető cikkünkben.

2021. MÁJUS 5.

HUN-REN BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT

HUN-REN Magyar Kutatói Hálózat

Rólunk > Kutatócsoportok > Kiadványok > Partnereink > Pályázatok > Ismerettár > Eseménynaptár

HÍREK

Kusz Veronika előadása az MTA 194. közgyűlésén

Írta: HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont – 2021. május 7.

Az MTA 194., a járvány miatt online megrendezett rendes közgyűlésén – Karikó Katalin és Lovász László mellett – Kusz Veronika a 20–21. Századi Magyar Zenei Archivum főmunkatársa, Bolyai-ösztöndíjas kutató tartott előadást „Közhelyek és vallomások. Ciklusszervezési stratégiák Dohnányi Ernő műveiben” címmel. Az előadásról készült videófelvétel megtekinthető itt.

Az előadás megtekinthető: <https://youtu.be/E160KbpUgmg>

Előadás a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj 25 jubileumán az MTA Dísztermében (2022. május 10.)

MTA MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

f y c KAPCSOLAT E

MTA KÖZTESTÜLET KUTATÁS PÁLYÁZATOK ALUMNI MTÜ

Kiválóság a kutatásban: a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj 25 éve – videón az ünnepi tudományos ülés

A Magyar Tudományos Akadémia teljesítmény-központú, magas presztízsű, a kutatói pályáiv posztdoktori szakaszában támogatást nyújtó országos ösztöndíja, a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj eredményeit összegezték és méltatták az ösztöndíj alapításának 25. évfordulója alkalmából az MTA Székházban tartott rendezvényen. Videónk az ünnepi tudományos ülésről.

2022. ÁPRILIS 28.

Oktatói-témavezetői tevékenység (az ODT honlapjáról)

Témavezetés			
témavezetői tevékenysége során eddig vezetésére bízott doktoranduszok száma	4		
ezek közül abszolutóriumot szerettek száma	3		
témavezetettjei közül fokozatot szereztek:	Klebiczki György Pintér Dávid Horváth Gábor	DLA DLA DLA	2022 LFZEDI 2016 LFZEDI 2014 LFZEDI
témavezetettjei folyamatban lévő doktori cselekménnyel:	Dobos-Orosz Flóra Eszter	DLA	(2022/08) LFZEDI
abszolutóriumot szerzett:	Klebiczki György Osztrosits Eszter	(DLA) (DLA)	2016/08 LFZEDI 2022/08 LFZEDI
jelenlegi doktorandusz hallgatói az abszolutórium várható évével:	Benabdallah Marouan	(DLA)	(2025/08) LFZEDI
hiányos adatú hallgatói:	Dobos-Orosz Flóra Eszter	DLA	() LFZEDI

Aktív közreműködés Dohnányi amerikai hagyatékának hazahozatalában és a tallahassee-i emléktábla felavatásában (2014-2015)

◆ *The Last Romantic. Dohnányi's American Concert Recordings*, 2CDs, Veronika Kusz (válogatta, CD-kísérőfüzetet írta) (Budapest: Rózsavölgyi és Társa, 2017). RÉTCD 089.

Részlet a lemezről
Bach: Olasz koncert (Dohnányi Ernő, Ohio, 1954)
hangversenyfelvétel

Néhány értékelés a pályázóról és korábbi munkáiról

A pályázó kutatómunkájával a magyar zenetörténetírás egyik nagy adósságát törleszti: mondhatni one woman show keretében végzi Dohnányi Ernő zeneszerzői és zenepolitikusi életművének rehabilitálását. Ebbe a vállalásba illeszkedik Dohnányi írásainak felkutatása és közreadása. A csatolmányban közölt dokumentum [*Dohnányi Ernő: Válogatott írások és nyilatkozatok*] hitelesen bizonyítja, hogy a pályázó milyen rendkívüli hozzáértéssel és elkötelezettséggel végzi a munkát.

(Anonim bíráló, Bolyai-ösztöndíj záróbeszámoló értékelése, 2018)

Kusz Veronika az elmúlt tizenöt évben kivételes rátermettségről, elkötelezettségről és szakmai kompetenciáról tett tanúbizonyságot a megbocsáthatatlanul megbélyegzett és ignorált nagy magyar muzikus, Dohnányi Ernő életművének feldolgozása során. Tekintélyes publikációs- és konferenciatevékenységét nemzetközi elismerés övezi. Az újabb Bolyai-ösztöndíj elnyerése a szégyenletes „Dohnányi-ügy” történetének, hátterének a részletes feltárásával végre rehabilitálhatná Dohnányi alakját, ami – túlzás nélkül – a hazai zenetudomány morális kötelességének tekinthető.

(Anonim bíráló, Bolyai-ösztöndíj pályázatának értékelése, 2019)

Kusz Veronika körül [...] egy igazi műhely alakult ki, amelynek tagjai odaadással és nagy ambícióval ápolják Dohnányi Ernő hagyatékát, felkutatnak és értékelnek minden lehetséges forrást, hangzó anyagokat tesznek elérhetővé, fiatal muzsikusokat inspirálnak Dohnányi műveinek az elemzésére és megismerésére, hogy minél hívebben rekonstruálják nagy muzsikusunk múltba vesző alakját. A mély elismerés ezzel együtt természetesen és elsősorban Kusz Veronikát illeti, aki a hiteles Dohnányi-kép megrajzolásával már eddig is felbecsülhetetlen szolgálatot tett a magyar zenetörténet ügyének és Dohnányi nemzetközi elismertségének.

Komlós Katalin , „Dohnányiról angolul és magyarul”,
könyvrecenziók, *Magyar Zene* 58/2 (2020. május), 239–243.

Dohnányi Ernő válogatott írásainak és nyilatkozatainak közreadása egy nagyszabású kutatóprojekt fontos eredménye, izgalmas lehetőségekkel. A fénycsóvát ugyanis ennek az immár kitaposott útnak a mentén szélesebbre lehet vetni, vizsgálva azt az intézményi és kultúrpolitikai környezetet, amelyben Dohnányi akár fizikai valójában, akár jelképként, örökségként jelen volt. Gondolok itt a könyvben is említett két világháború közötti zenei életre, a Budapesti Filharmóniai Társaság Dohnányi-érája dokumentációjának kiterjesztésére és nem utolsósorban a háború utáni magyar Dohnányi-kép – rágalomok, vonzások és taszítások – részletes megrajzolására. Dohnányi akkor nyeri el méltó helyét a magyar zenetörténet értékrendjében, ha összes műve [...] egységes szerkezetben rendelkezésre áll. Ennek a folyamatnak elismerésre méltó, örömteli és a folytatást tekintve is sokat ígérő állomása Kusz Veronika példamutató közreadása.

Batta András, „Après une lecture de Dohnányi...”, könyvrecenzió,
Ozsvárt Viktória – Laskai Anna (szerk.), *Dohnányi-tanulmányok 2021*
(Budapest: BTK, 2021), 327–332.

Kusz Veronika
Kroó György-plakett (2019)

– Laudáció –

Nagyon örülök, hogy én beszélhetek itt Kusz Veronikáról ebből a nagyon örömteli alkalomból. Vera olyan zenetudós, amilyen én is szeretnék lenni. – És most következhetne az (nagyon kézenfekvő lenne), hogy mit jelent nőként, teljes vagy félállású anyaként tudósnak, zenetörténésznek, értelmiséginek lenni. Én azonban nem így gondolok erre a munkára, erre a pályára, és szerintem Vera sem. A kettő nem válik el egymástól. Egyrészt, mert az anyaságot nem érdemes nehézségként, akadályként megélni. Minden perce öröm, és természetes minden esetleges nehézségnek gondolható velejárója is. És az édes-keserű nemes akadályoktól akkor sem mentes az életünk, ha ez éppenséggel nem a gyerekek körül forog. Másrészt – és épp ezt becsülöm Vera egész hozzáállásában –, a munkánk, amit csinálunk, amin gondolkodunk, valahogy ennek az életként formálódó egésznek a belső része. Nem is annyira maga a téma, hanem az, hogy csináljuk, gondolkodunk, próbálunk belőle valamit, valami mások számára is hasznosat kihozni. Őszintén feltenni a kérdéseket.

Aki itt volt tegnap, és hallotta Kusz Veronika előadását, de akár hallotta Vera tulajdonképp szinte bármelyik konferencia-előadását, tudja, miről beszélek. Vera írásaiban, megszólalásaiban amellet, hogy ott van a hatalmas anyagismerete és tehetsége, ott van mindig ő maga is. Személyes minden megszólalása, miközben a lehető legobjektívebben próbálja alátámasztani azt, amit gondol, nem feledve, hogy amit gondol, lehet, az csak átmeneti állapot a következő gondolatig. Azonban be kell járnia ezt az utat, és közben elmondja kétségeit, bizonytalanságait is. Nagyon helyesen. Mert, ahogy egyszer Somfai tanár úr mondta nekünk órán (talán Veráéknál is elhangzott): ha valaki olyan sokat foglalkozott egy témával, kötelessége megosztani a hipotéziseit is. A kutatás fontosabb a kutatónál. A kutatás, amennyire magányos, annyira egy virtuális vagy kevésbé virtuális közösség csoportmunkája. Vera is egyszerre magányos harcos és közösséget építő kutató. Bár témáját hatalmas energiákat megmozgatva, szinte egy személyben viszi előre, azzal, ahogyan erről kommunikál, egyúttal közösséget is teremt köréje. Gondoljunk csak a tegnapi napra.

A Kroó-plakett odaítélésének, mint Mikusi Balázs már jelezte, mindig egy aktuális eredmény az apropója. Vera ezt már néhány korábbi munkájával is kiérdemelte volna – de akkor még nem volt Kroó-plakett. Gondoljunk csak a Vikárius László vezetésével készült (gigantikus méretű) 2010-es disszertációjára, majd a Rózsavölgyinél 2015-ben ebből megjelent kötetére (*Dohnányi amerikai évei*), vagy számos tanulmányára (közöttük az *American Music* és a *Notes* című, angol nyelvű szakfolyóiratokban), és nem utolsósorban arra is, hogy Dohnányi amerikai hagyatéka részben neki köszönhetően került a Zenetudományi Intézetbe.

A plakett apropója mégis nem ez az önmagában is figyelemre méltó produktum, hanem egy újabb. Veronika disszertációjának átdolgozott, kibővített angol nyelvű kiadása a közeljövőben jelenik meg a tekintélyes amerikai California University Press kiadónál *A Wayfaring Stranger: Ernst von Dohnányi's American Years, 1949–1960* (Oakland, CA: University of California Press, 2020) címmel. Az amerikai könyv jóval több, mint a magyar kiadvány fordítása. Veronika ezt alaposan átdolgozta az angol nyelvű olvasóközönség számára, többek között Dohnányi emigráció előtti pályafutását bemutató fejezettel egészítette ki – lényegében egy új kötet született a korábbi nyomán.

A legkevesebb, amit tehetünk, hogy egy ilyen eredményre odafigyelünk, együtt örülünk Kusz Veronikával munkája elismerésének, és inspirációt, erőt kívánunk a folytatáshoz.

Kim Katalin laudációja, 2019; a teljes szöveget lásd:

https://mzst.hu/images/pdfs/KrooPlakett2019_KuszV_laudacio.pdf

Köszönöm a figyelmet!